

Samverkansformer kring kollektivtrafik i Västra Götaland

2011-02-14

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	3
2. Samverkan kring kollektivtrafikutveckling i Västra Götaland	4
3. Regionens organisation	5
4. Beslutsområden	5
4.1 Operativa frågor /vardagsfrågor	5
4.2 Målbild (er)	6
4.3 Trafikförsörjningsprogram	6
4.4 Övergripande strategiska kollektivtrafikfrågor	7
4.5 Kommunernas samhällsplanering	7
4.6 Stadstrafik	7
4.7 Tillköp	7
5. Samverkansformer	8
5.1 Vardagskontakter	8
5.2 Regionalt forum	8
5.3 Delregionala forum	9
5.4 Stadstrafikavtal	10
5.5 Övrig samverkan	11
6. Besluts- och förankringsprocesser	11
6.1 Beslutsprocess för regional målbild och Trafikförsörjningsprogram	11
6.2 Beslutsprocess för övergripande strategiska frågor	12
6.3 Beslutsprocess för tillköp	13
7. Revidering av samverkansformerna	14

1. Sammanfattning

Som regional kollektivtrafikmyndighet, kommer Västra Götalandsregionen att ha ansvaret, och därmed beslutsrätten, för kollektivtrafikens utveckling gentemot medborgarna i Västra Götaland. För att kollektivtrafiken ska vara ett effektivt instrument för regional utveckling och utgöra ett reellt medel att nå ett hållbart transportsystem krävs att såväl regionen, kommunerna och Västtrafik som övriga aktörer strävar i en gemensam riktning. Utveckling och planering av kollektivtrafiken är därför fortsatt en gemensam angelägenhet vilket kräver samverkan för att åstadkomma bra lösningar. Detta dokument beskriver de samverkansformer som etableras för att säkerställa det nödvändiga samarbetet mellan kommuner och region gällande kollektivtrafikutvecklingen i Västra Götaland.

En viktig samverkansform mellan kommunerna och Regionen/Västtrafik är de vardagliga kontakterna rörande kollektivtrafiken. Inför ägarbytet kommer Västtrafik att stärka och förtydliga kanalerna för vardagskontakter med kommunerna ytterligare, bl.a. genom att varje kommun har en särskild kontaktperson.

Politiska samverkansforum kommer att inrättas för att möjliggöra dialog och samråd kring strategiska frågor för kollektivtrafikens utveckling i regionen. Delregionala forum instiftas för dialog mellan delregionernas kommuner och regionen. Ur de delregionala forumen utses företrädare att ingå i ett regionalt forum som skapas för dialog och samråd mellan delregionerna och Regionen.

Trafikförsörjningsprogrammet utgör i och med den nya lagen det viktigaste styrdocumentet för kollektivtrafikutvecklingen i regionen. Det regionala forumet har i uppgift att i samråd ta fram förslag till strategisk inriktning i Trafikförsörjningsprogrammet, baserat på bland annat långsiktiga målbilder. Ansvaret för att fatta beslut om strategisk inriktning liksom att omsätta inriktningen i trafikåtgärder och trafikplikt ligger på Regionen i rollen som kollektivtrafikansvarig myndighet. Det regionala forumet ska även enas om förslag gällande andra övergripande strategiska frågor, såsom prisstrategi och miljöstrategi. Att använda samverkansformen i samråd kräver stort ansvarstagande från samtliga parter och ska endast användas vid framtagande av underlag för Regionens beslut gällande de allra viktigaste utvecklingsfrågorna.

De delregionala forumen ansvarar för att utveckla delregionala målbilder i dialog med Regionen samt att behandla förslag till strategisk inriktning i Trafikförsörjningsprogrammet och andra strategiska dokument.

För de fyra naven i regionen; Göteborgs stadstrafik (Göteborg, Mölndal, Partille), Trestad (Uddevalla, Trollhättan och Vänersborg), Skövde i Skaraborg och Borås i Sjuhärad föreslås samverkansavtal upprättas mellan Regionen och berörda kommuner. Avtalen syftar till att tydliggöra respektive parts ansvar för kollektivtrafikens utveckling i respektive stadstrafikområde samt att säkerställa att samverkan sker.

Samverkansformerna kommer att utvärderas senast år 2017. Det regionala forumet beslutar om eventuella förändringar.

2. Samverkan kring kollektivtrafikutveckling i Västra Götaland

Som regional kollektivtrafikmyndighet, kommer Västra Götalandsregionen att ha ansvaret, och därmed beslutsrätten, för kollektivtrafikens utveckling gentemot medborgarna i Västra Götaland. För att kollektivtrafiken ska kunna utvecklas i enlighet med Vision Västra Götaland krävs att såväl Regionen, Västtrafik och kommunerna som övriga aktörer strävar i en gemensam riktning och samverkar för att åstadkomma bra lösningar. För kommunerna är det angeläget att ha möjligheter till ett fortsatt inflytande över kollektivtrafiken såväl vad gäller relativt operativa frågor och bemötandet av resenärer som beträffande mer långsiktiga och strategiska frågor. För att åstadkomma maximal nytta och effekt av de resurser som satsas på kollektivtrafiken i ett samlat regionalt perspektiv är det viktigt att kommunerna fortsatt tar aktiv del i planering och utveckling av kollektivtrafiken.

De samverkansformer som föreslås i dokumentet utgår från att kollektivtrafiken fortsatt är en gemensam angelägenhet för parterna. Viktiga utgångspunkter är att trafikutbudet så långt möjligt ska planeras utifrån resenärens behov och att kollektivtrafiken ska stödja en utvidgning av dagens lokala arbetsmarknader, dvs. mer utgå från funktionella än administrativa gränser.

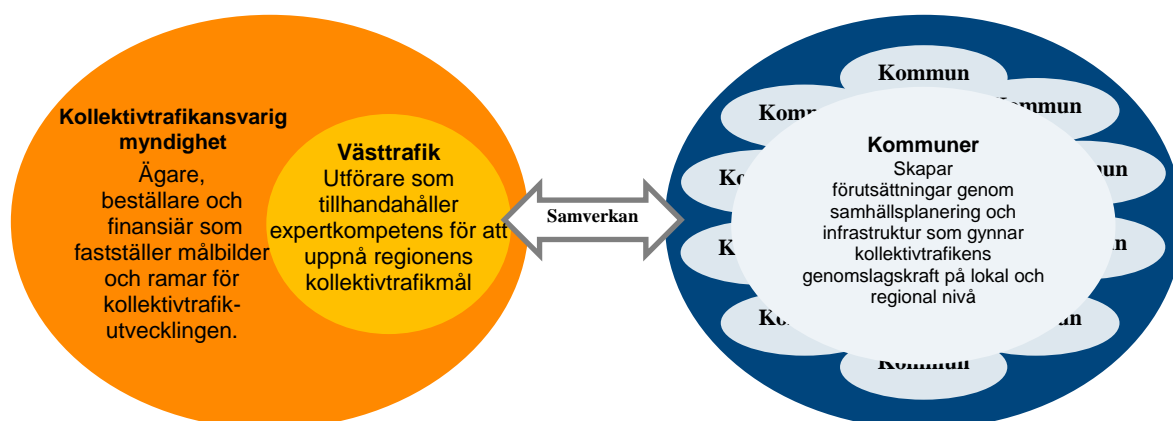

Bild: Illustration av parternas roller

Samverkan mellan Regionen och kommunerna är en viktig framgångsfaktor för att skapa samsyn kring kollektivtrafikens utvecklingsbehov och säkerställa att det går hand i hand med planering av infrastruktur och samhällsplanering. Samverkansformer behöver därför etableras som säkerställer en effektiv och smidig förankrings- och beslutsprocess kring dessa frågor såväl på lokal som på delregional och regional nivå.

Dokumentet beskriver de samverkansformer som etableras för att säkerställa det nödvändiga samarbetet mellan parterna.

3. Regionens organisation

Västra Götalandsregionens regionfullmäktige blir vid förändringen den ansvariga regionala kollektivtrafikmyndigheten. Regionen arbetar enligt styrmodellen att skilja på funktionerna ägare, beställare och utförare. I skrivande stund är det inte klart vilken driftform, förvaltning eller bolag, som kommer att gälla för Västtrafik. Denna fråga förväntas vara löst innan årsskiftet 2010/2011. Därefter kommer detta dokument att uppdateras i enlighet med beslutad organisation mm.

I enlighet med den nya lagen om kollektivtrafik ska den ansvariga myndigheten fatta beslut om bl.a. Trafikförsörjningsprogrammet. Ett sådant strategiskt viktigt beslut kommer att fattas av regionfullmäktige. Regionfullmäktige kommer att inrätta en kollektivtrafiknämnd som ska bereda ärenden inför beslut i fullmäktige. Kollektivtrafiknämnden får i praktiken ett beställansvar och förutsätts också möta kommunernas företrädare i olika samverkansfrågor i den mån detta inte naturligen ligger på utföraren dvs. Västtrafik. I detta dokument finns de samverkansformer där både beställar- och utförarfunktionerna möter kommunerna beskrivna.

En utgångspunkt i arbetet med att förändra organisationen av kollektivtrafiken är att vidareutveckla den politiska strategiska styrningen av Västtrafik, vilket förenklas av att Regionen är ensam ägare. Utföraren/Västtrafik förutsätts styras genom politiska direktiv, men ha ett tydligt handlingsutrymme att inom ramen för ekonomiska ramar och sätta mål snabbt kunna agera för att möta resenärernas behov. Detta blir än viktigare när marknaden öppnas för konkurrens, en marknad vars kundintäkter kollektivtrafiken är beroende av.

När det i dokumentet fortsättningsvis står Regionen avses kollektivtrafikansvarig myndighet och/eller Västtrafik.

4. Beslutsområden

Nedan presenteras vilket inflytande och ansvar de olika parterna har över de viktigaste beslutsområdena inom kollektivtrafiken samt övergripande hur samarbetet mellan de olika parterna kommer att ske.

I beslutsunderlaget förekommer ”i dialog” och ”i samråd” som samverkansformer. Dessa formuleringar styr också graden av inflytande enligt nedan;

- **I samråd** innebär att parterna/gruppen **enas** kring ett förslag till beslut. Samverkansformen kräver en relativt stor insats av parterna och är därför tänkt att användas endast för de viktigaste beslutsområdena.
- **I dialog** innebär en öppen diskussion mellan parterna men det ställs inte krav på att parterna/gruppen skall enas. Vid oenighet är det parten med beslutsrätt som fastställer, alternativt kan gruppens majoritet utgöra parternas/gruppens förslag.

4.1 Operativa frågor /vardagsfrågor

Löpande arbete med operativa frågor, exempelvis trafikdrift, tidtabells- och hållplatsfrågor, marknadsföring och försäljning m.m. sköts främst på tjänstemannanivå genom vardagliga

kontakter och avstämningar mellan Västtrafiks- och kommunernas tjänstemän. När det är tillämpligt kan även avstämningar ske med och mellan region- och kommunpolitiker.

Vardagliga kontakter kommer också att användas för att utbyta information kring pågående planeringsprocesser inom Region och kommuner samt att utbyta information kring infrastruktur- och samhällsbyggnadsfrågor samt tillköpsärenden.

4.2 Målbild (er)

Under 2011 kommer samtliga delregioner ha arbetat fram en delregional långsiktig målbild, med år 2025 som målar. Delregionala tillväxtprogram och kommunernas samhällsplanering har ingått som underlag för utarbetandet av målbilderna. Framtagande har skett genom en omfattande dialogprocess med relevanta aktörer, såsom angränsande län, trafikverk, näringslivsrepresentanter m.fl.

På motsvarande sätt kommer Västra Götalandsregionen föra dialog med kommunerna i arbetet med att utarbeta en målbild för länet som helhet. Här utgör de delregionala målbilderna en viktig input.

Målbilderna kan revideras och uppdateras vid behov och utgör underlag för framtagande av strategisk inriktning i kommande Trafikförsörjningsprogram.

4.3 Trafikförsörjningsprogram

Den nya kollektivtrafiklagen (2010:1065) som börjar gälla 1 januari 2012 innebär att den regionala kollektivtrafikmyndigheten regelbundet, i ett Trafikförsörjningsprogram, ska fastställa mål för den regionala kollektivtrafiken. Trafikförsörjningsprogrammet kommer i och med den nya lagen att utgöra det viktigaste styrdokumentet för kollektivtrafikens utveckling i regionen. Dokumentet har ett mer långsiktigt perspektiv än dagens Trafikförsörjningsplan. Lagen kräver endast en uppdatering ”vid behov” (§8). För Västra Götaland görs bedömningen att programmet bör tas fram en gång per mandatperiod, vart fjärde år.

Trafikförsörjningsprogrammet har flera syften. Förutom att ange mål för kollektivtrafikens utveckling (inklusive mål och åtgärder för miljö- och funktionshinderanpassning) ska den regionala kollektivtrafikmyndigheten ange vilken trafik som ska beläggas med trafikplikt och därmed upphandlas, samt bedöma vilken trafik som kan utföras på kommersiell grund (§10). Programmet kan därmed ses som två delar – en strategisk del som anger mål och inriktning och en del (Trafikplikt och bedömning av kommersiell trafik) som grundas på den strategiska delen. Den regionala kollektivtrafikmyndigheten ska enligt lag besluta om båda.

Med strategisk inriktning avses t ex;

- Prioritera mellan målområden för den kommande 4-årsperioden (t.ex. miljö, marknadsandel, tillgänglighet)
- Definiera prioriterade stråk och bytespunkter
- Definiera utgångspunkter/kriterier gällande servicenivå för stråk/ relationer med olika resandeunderlag (landsbygd/tätort osv)

Processen att ta fram den strategiska inriktningen för Trafikförsörjningsprogram bygger på delaktighet från samtliga kommuner genom de olika samverkansforumen. Ansvar att

fatta beslut om strategisk inriktning liksom arbetet att omsätta inriktningen i trafikåtgärder och trafikplikt åligger därefter Regionen i rollen som regional kollektivtrafikmyndighet.

Under den 4-åriga programperioden sker en årlig uppföljning av de mål som satts upp. Kommunerna ges då möjlighet att lämna formella yttranden genom remiss på förslagen avseende kommande års förbättringar/förändringar.

4.4 Övergripande strategiska kollektivtrafikfrågor

Med övergripande strategiska kollektivtrafikfrågor avses t.ex. regionala strategier med betydande påverkan på kollektivtrafikens utformning såsom prisstrategi, miljöstrategi och tågstrategi. Dessa strategier ska sedan också inarbetas i Trafikförsörjningsprogrammet.

Det regionala forumet (se avsnitt 5.2) tar i samråd fram ett förslag till strategisk inriktning som ett underlag för Regionens beslut gällande övergripande kollektivtrafikstrategier.

4.5 Kommunernas samhällsplanering

Kommunerna ansvarar för att hålla Regionen informerad om inriktning och planer för samhällsplanering och infrastruktur som kan få påverkan på hur kollektivtrafiken bör utformas.

För att underlätta samordning mellan samhällsbyggnad och kollektivtrafikens utveckling bör kommuner särskilt överväga ett sådant förfarande gällande översiktsplaner och andra planer som bedöms ha nära koppling till kollektivtrafikens utveckling.

4.6 Stadstrafik

Göteborgs stadstrafik (Göteborg, Mölndal, Partille) är navet i Göteborgsregionen där flest delresor sker, samt flertalet regionala resor börjar och slutar. Trestad (Uddevalla, Trollhättan och Vänersborg) utgör navet i Fyrbodalsregionen, Skövde i Skaraborgsregionen och Borås i Sjuhäradsregionen. Dessa kommuner har omfattande stadstrafik. Det är också här som kollektivtrafikens utveckling är som mest beroende av att infrastrukturåtgärder och annan samhällsutbyggnad går hand i hand med utbyggnaden av kollektivtrafiken. Exempelvis kan det handla om busskörfält, signalprioritering, terminaler, omstigningsplatser, lokalisering av depåer mm. Det finns därmed ett ömsesidigt beroende och behov av fördjupade samråd mellan kollektivtrafikmyndigheten och dessa kommuner, vilket kan säkerställas genom samverkansavtal mellan parterna.

4.7 Tillköp

Kollektivtrafikens utveckling ska i första hand ske genom gemensamma processer. Det innebär att enskilda kommuners önskemål om förändringar i kollektivtrafiksystemet gällande t ex priser och trafikutbud lyfts inom samverkansprocessen för Trafikförsörjningsprogrammet. Vart fjärde år tas ett nytt Trafikförsörjningsprogram fram som anger inriktningen för kollektivtrafikens utveckling kommande programperiod. Under pågående programperiod är Regionens budgetbeslut avgörande för omfattningen av åtgärder.

Kommun som har önskemål om åtgärder som inte är prioriterade enligt målen i Trafikförsörjningsprogrammet kan göra tillköp, så länge ett sådant tillköp är förenligt med målen i Trafikförsörjningsprogrammet och/eller inte är systempåverkande. Det kan också

handla om tillköp för att snabba upp måluppfyllelsen i Trafikförsörjningsprogrammet. Ramverket för tillköp anges i huvudavtalets bilaga 2 Tillköpsprinciper.

Tillköpsprinciperna kräver att de hanteras ansvarsfullt av inblandade parter för att inte riskera att administrativa gränser förstärks samt för att gemensamt värna om enkelheten i systemet gentemot resenärerna i Västra Götaland. Vid prövning inför eventuellt tillköp ska därför analys om tillköpets påverkan på mål och inriktning i Trafikförsörjningsprogrammet ingå.

Kommuns kostnad för tillköp baseras enligt Tillköpsprinciperna på tillköpets ”bedömda nettokostnad”. Det innebär att priset för tillköpet baseras på antaganden och bedömningar som kan vara svåra att mäta och följa upp, bl.a. vad gäller intäktsbortfall. Beroende på tillköpets art är osäkerheten olika stor. Störst är osäkerheten vad avser tillköp av färdbevis. Minst är osäkerheten vad avser tillköp av trafik. Detta bör beaktas av Parterna inför ett beslut.

5. Samverkansformer

För att skapa en plattform för samverkan kring kollektivtrafikutvecklingen i Västra Götaland skapas ett regionalt forum, fyra delregionala forum. Forumen har en tydlig uppgift att bereda förslag inför slutligt beslut hos Regionen. För de fyra naven i regionen; Göteborgs stadstrafik, Trestad, Skövde och Borås ska fördjupade samråd ske, t ex genom samverkansavtal. Vidare utgör vardagskontakter mellan kommuner och Västtrafik fortsatt grundbulten i samverkan mellan parterna.

5.1 Vardagskontakter

Redan idag arbetar Västtrafik med kontinuerliga tjänstemannakontakter med kommunerna, samt särskilt inför större förändringar eller omläggningar av trafik, med politiska företrädare för kommunerna. Dessa viktiga kontakter kommer att fortsätta utvecklas och inför ägarbytet kommer kanalerna för denna typ av kontakter förtydligas. Tjänstemannadiologen innefattar att;

- Varje kommun ska veta vem från Västtrafik som är ansvarig kontaktperson för kommunen
- Kontaktpersonen ansvarar för att de frågor som kommunen vill lyfta (oavsett om det gäller regional eller lokal trafik) tas om hand och förs vidare till rätt ställe i organisationen om så krävs
- Kontaktpersonen ansvarar för att ha god kännedom om kommunens samhällsbyggnadsplanering mm som är relevant för att erbjuda en effektiv kollektivtrafik som svarar mot medborgarnas behov.
- Kontaktpersonens geografiska ansvarsområde avgränsas så att ändamålsenlig dialog möjliggörs
- Kommunen har ansvar för att dialog förs och att relevant information kommuniceras till den ansvarige kontaktpersonen

5.2 Regionalt forum

Ett regionalt forum för möten mellan region- och kommunpolitiker samt berörda tjänstemän bildas för samråd och dialog kring strategiska frågor för kollektivtrafiken i Västra Götaland.

Det regionala forumet kommer att ansvara för att i dialog formulera förslag till gemensam målbild baserat på delregionala målbilder samt att i samråd formulera förslag till beslut gällande den strategiska inriktningen i Trafikförsörjningsprogram och övergripande strategiska frågor såsom prisstrategi, miljöstrategi och tågstrategi.

Det Regionala forumet är sammansatt av representanter från de delregionala forumen samt samt regionens kollektivtrafiknämnd. Representanter för delregionala forum utses med befogenhet att företräda samtliga kommuner i respektive delregion i dialogen med Regionen. Representanter utses per mandatperiod.

Vid behov kan andra aktörer, t ex Trafikverket och representanter från angränsande län/kollektivtrafikmyndigheter bjudas in.

Kollektivtrafiknämnden är sammankallande till möten i det regionala forumet. Mötesintervall styrs främst av processen för Trafikförsörjningsprogrammet. Fler möten kommer att krävas vart fjärde år då ett nytt program ska tas fram. Däremellan bedöms att minst två möten per år krävs för att diskutera den årliga uppföljningen och prioriteringar för kommande programår.

Översyn eller framtagande av regionala strategier genererar också ett mötesbehov.

Regionalt forum	
Samverkansformens beskrivning: Ett regionalt forum instiftas där möten mellan region- och kommunpolitiker samt berörda tjänstemän hålls för samråd och dialog kring strategiska frågor för kollektivtrafiken i Västra Götaland.	
Organisation: Region fastställer organisationsform. Regionen ansvarar för sekretariat.	
Ansvar och gränssnitt	
Forumets ansvar I dialog formulera förslag till gemensam målbild baserat på delregionala målbilder. I samråd formulera förslag till beslut gällande den strategiska inriktning i Trafikförsörjningsprogram och övergripande strategiska frågor såsom prisstrategi, miljöstrategi och tågstrategi.	Forumets leverans • Berett förslag till Regional målbild • Berett förslag till Trafikförsörjningsprogram • Beredda förslag rörande övergripande strategiska frågor såsom prisstrategi, miljöstrategi och tågstrategi.
Forumets befogenheter Det regionala forumet har befogenhet att företräda samtliga ingående kommuner i dialog med Regionen kring de frågor som forumet hanterar.	Mötesintervall: Minst 2 möten per år samt vid behov. Sammankallande: Regionen har ansvaret att kalla. Kommuner eller representanter för delregionala forum kan föreslå mötesbehov. Deltagande: Representanter från beställarnämnd i Regionen samt representanter från delregionala forum. Representanter utses per mandatperiod.

Bild: Illustration av utformning, ansvar och befogenhet för Regionala forumet.

5.3 Delregionala forum

Delregionala forum bildas med ansvar för att skapa möten mellan kommunpolitiker i respektive delregion. De delregionala forumen ansvarar för att bjuda in regionpolitiker samt berörda tjänstemän för dialog kring strategiska frågor.

De delregionala forumen ansvarar exempelvis för att i dialog med Regionen utveckla delregionala målbilder, att behandla den strategiska inriktningen i Trafikförsörjningsprogrammet, att behandla förslag till övergripande strategiska frågor såsom prisstrategi, miljöstrategi och tågstrategi. Med fördel kan man i forumet även diskutera andra utvecklingsfrågor, såsom infrastruktur och regionala tillväxtfrågor.

De delregionala forumen är sammansatta av representanter från samtliga ingående kommuner samt regionens kollektivtrafiknämnd. De delregionala forumen ansvarar för att bjuda in berörda tjänstemän.

Vid behov kan andra aktörer, t ex Trafikverket och kommuner från angränsande län bjudas in. Kungsbacka, som ingår i Västtrafiks trafikområde bör särskilt beaktas.

Ett delregionalt forum har befogenhet att företräda samtliga ingående kommuner och har därmed ansvaret för förankring gentemot dessa. Ur det delregionala forumet utses företrädare till det regionala forumet.

Mötesintervall styrs främst av processen för Trafikförsörjningsprogrammet. Fler möten kommer att krävas vart fjärde år då ett nytt program ska tas fram, däremellan bedöms att minst två möten per år krävs.

Respektive delregion (och ingående kommuner) ansvarar för att fastställa forumets utformning och representation.

Delregionalt forum	
Samverkansformens beskrivning: Delregionala forum instiftas med ansvar för att skapa möten mellan kommunpolitiker i respektive delregion. De delregionala forumen ansvarar för att bjuda in berörda tjänstemän.	
Ansvar och gränssnitt	
Forumets ansvar Att utveckla delregionala målbilder i dialog med regionen, att behandla förslag gällande den strategiska inriktning i Trafikförsörjningsprogram att behandla övergripande strategiska frågor såsom prisstrategi, miljöstrategi och tågstrategi och att diskutera delregionala utvecklingsfrågor såsom infrastruktur, resandeutveckling m.m.	Forumets leverans • Fastställa delregional målbild som input till regional målbild • Lämna underlag till Trafikförsörjningsprogram
Forumets befogenheter De delregionala forumen, eller representanter för dessa, förslås ha befogenhet att företräda samtliga ingående kommuner i dialog med Regionalt forum och Regionen.	Organisation: Kommunerna i delregionen fastställer organisationsform. Mötesintervall: Minst 2 möten per år samt vid behov. Sammanställande: Av kommunerna utsedd företrädare. Deltagande: Representanter från respektive kommun samt representanter från beställarnämnd i Regionen.

Bild: Illustration av utformning, ansvar och befogenhet för Delregionala forum.

5.4 Stadstrafikavtal

För de fyra naven i regionen; Göteborgs stadstrafik, Trestad, Skövde och Borås finns särskilda samverkansavtal som parterna frivilligt kan ingå. Avtalen syftar till att tydliggöra respektive parts ansvar för kollektivtrafikens utveckling i respektive stadstrafikområde samt säkerställa att samråd sker mellan parterna.

Politiska företrädare för parterna möts ca 2 gånger per år, gärna i anslutning till ett delregionalt forum, för ömsesidig dialog och informationsutbyte kring frågor som bedöms relevanta för stadstrafikens utveckling, som en del av stadens utveckling och som en del i kollektivtrafiksystemet som helhet.

5.5 Övrig samverkan

En kommun kan alltid ta direktkontakt med Regionen genom en skrivelse eller muntligen.

Vid behov kan särskilda beredningsgrupper tillsättas för enskilda frågor (t ex stråkstudier), där även kommunpolitiker kan ingå. Kommuner har också möjlighet att enskilt eller i grupp initiera och genomföra utredningar som inspel till antingen de delregionala forumen, eller direkt till ansvarig nämnd/ beredning inom Regionen.

Det kan också finnas andra frågor än de som nämnts ovan som kan vara relevanta för Regionen att remittera eller ha samråd med kommunerna kring. Ovanstående begränsar inte den möjligheten.

6. Besluts- och förankringsprocesser

Bilden nedan avser att schematiskt illustrera hur kommunerna, genom de Delregionala forumen och Regionalt forum, kan påverka den viktiga beslutsgången från målbilder, via Trafikförsörjningsprogram och budget till de operativa verksamhets- och aktivitetsplanerna för Västtrafik.

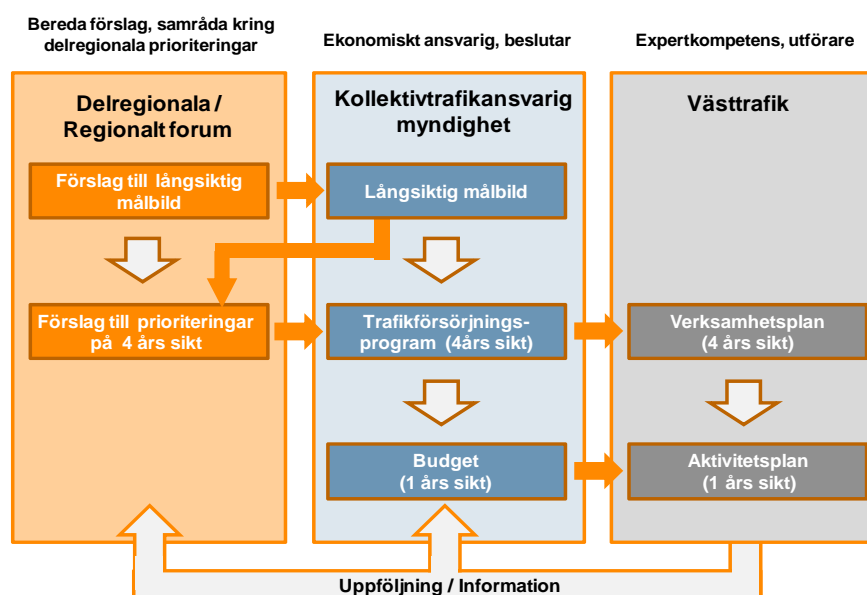

Bild: Övergripande besluts- och förankringsprocess för målbilder, Trafikförsörjningsprogram, budget, verksamhets- och aktivitetsplan.

6.1 Beslutsprocess för regional målbild och Trafikförsörjningsprogram

Respektive Delregionalt forum fastställer, med stöd av och i dialog med Regionen, en långsiktig delregional målbild. Dessa målbilder utgör ett viktigt underlag till den regionala målbilden som formuleras i dialog mellan kommuner och Region i det Regionala forumet. Det övergripande regionala perspektivet beaktas och en sammanvägning och prioritering av de delregionala målbilderna sker. Kollektivtrafikansvarig myndighet behandlar och beslutar därefter om den regionala målbilden. Målbilderna kan revideras och uppdateras vid behov och utgör underlag för framtagande av strategisk inriktning i kommande Trafikförsörjningsprogram.

Baserat på den regionala målbilden förbereder Regionen ett underlag till regionalt Trafikförsörjningsprogram. För att säkerställa att parterna aktivt ges tillfälle att bidra i processen att ta fram förslag till strategisk inriktning Trafikförsörjningsprogrammet föreslås att representanter för kommuner och region i det regionala forumet behandlar underlaget och i samråd enas kring ett förslag till strategisk inriktning inför Regionens beslut om programmet. Den strategiska inriktningen är en konkretisering och prioritering av den regionala långsiktiga målbilden på fyra års sikt.

Beslut om strategisk inriktning för Trafikförsörjningsprogrammet fattas av Regionfullmäktige vart fjärde år. Härigenom möjliggörs en bred demokratisk debatt om programmets inriktning.

Att därefter omsätta mål och strategisk inriktning i de åtgärder och trafikplikt som ska redovisas i Trafikförsörjningsprogrammet är Regionens uppgift.

Under pågående Trafikförsörjningsprogramperiod (”mellanåren”) kommer en årlig remiss till samtliga kommuner genomföras. I remissen ingår uppföljning av de mål som anges i Trafikförsörjningsprogrammet, samt förslag till inriktning för kommande års verksamhetsförändringar. Remissperioden planeras så att synpunkter kan beaktas i Västra Götalandsregionens budget- och trafikplaneringsprocess.

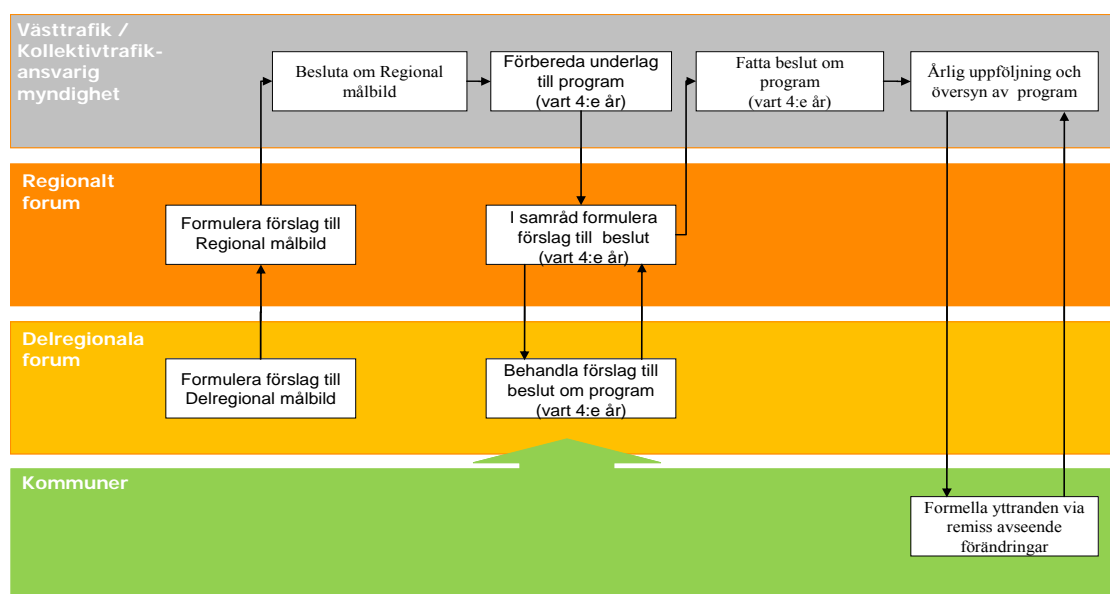

Bild: Besluts- och förankringsprocess för regionala målbilden och Trafikförsörjningsprogrammet.

6.2 Beslutsprocess för övergripande strategiska frågor

De övergripande strategiska frågorna, såsom prisstrategi, miljöstrategi och tågstrategi, utgör utöver Trafikförsörjningsprogrammet de viktigaste styrande dokumenten för kollektivtrafikutvecklingen i Västra Götaland. I bilden nedan visas besluts- och förankringsprocessen avseende övergripande kollektivtrafikstrategier.

Kommun kan enskilt, eller genom Delregionalt eller Regionalt forum, ge inspel till Regionen rörande behov i övergripande strategiska kollektivtrafikfrågor. Kollektivtrafik-ansvarig myndighet kan likväl ta initiativ till förändringar. Regionen förbereder därefter ett underlag.

Regionalt forum får ansvaret att formulera ett förslag till beslut i samråd mellan kommuner och Region samt med stöd av och underlag från de Delregionala forumen. Kollektivtrafikansvarig myndighet fattar därefter beslut.

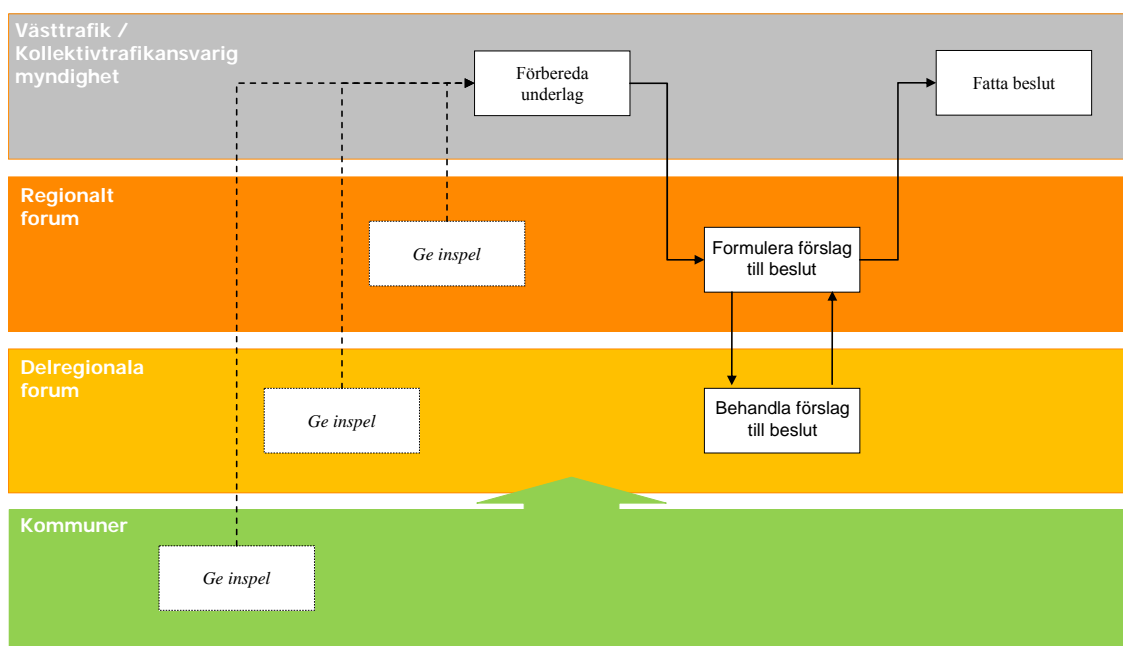

Bild: Besluts- och förankringsprocess för regionala kollektivtrafikstrategier.

6.3 Beslutsprocess för tillköp

Enskilda kommuners önskemål om förändringar i kollektivtrafiksystemet gällande t ex priser och trafikutbud lyfts i första hand inom samverkansprocessen för Trafikförsörjningsprogrammet. Därutöver har kommun möjlighet att göra tillköp i enlighet med Bilaga 2; Tillköpsprinciper.

En kommun kan när som helst lyfta en fråga om tillköp till Regionen. Förfrågan ska analyseras och möjliga konsekvenser prövas gentemot målen i trafikförsörjningsprogrammet. Tillköp som är relativt enkla att bedöma ska kunna prövas i en snabbare process än tillköp som kräver mer utredning och analys. För att underlätta tillköp av färdbevis ska Regionen erbjuda kommun ett standardutbud av tidigare godkända tillköp som bedöms fungera väl, exempelvis enligt praxis som har utvecklats för rabatter till ålderspensionärer (+65 och +75). Genom att begränsa antalet varianter av tillköp kan samtidigt tydligheten gentemot resenärerna främjas.

För tillköp av ny trafik krävs vanligtvis ett beslut hos Regionen i maj/juni för ett införande vid följande skifte för trafikår i december.

Regionen ska tillse att godkända tillköp införs vid första lämpliga tillfälle. Normalt sker införande vid närmast följande skifte för trafikår (december) och prisjustering (januari). För tillköp som inte behöver kopplas till dessa skiften kan Kommun och Region komma överens om annan lämplig tidpunkt för införande.

7. Revidering av samverkansformerna

En ny ansvarsfördelning och kollektivtrafiklagstiftning innebär osäkerheter. Successiva anpassningar av samverkansformerna kan komma att krävas. Det regionala forumet kan i samråd och efter dialog med de delregionala forumen föreslå förändringar i samverkansformerna. Beslut fattas därefter av regionen.

Senast fem år efter införandet av samverkansformerna, dvs. senast år 2017, ska en utvärdering av samverkansformerna ske. Det regionala forumet ansvarar för denna utvärdering.